

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Полтава
2022

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 173-Н від 05 вересня 2022 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д. е. н., професор, перший проректор ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Відповідальні редактори:

О. В. Гасій, к. е. н., доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти ПУЕТ;

С. В. Гаркуша, д. т. н., професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;

А. С. Ткаченко, к. т. н., доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ;

Л. М. Діденко, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

А. В. Артеменко, к. е. н., доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

Н. М. Бобух, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ;

В. Л. Іщенко, к. філол. н., доцент завідувач кафедри ділової іноземної мови ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Ю. С. Матвієнко, к. п. н., проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. – Полтава : ПУЕТ, 3-41 2022. – 268 с.

ISBN 978-966-184-435-2

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Готельно-ресторанна справа; Економіка; Комп'ютерні науки; Міжнародні економічні відносини; Облік і оподаткування; Освітні педагогічні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі», 2022

ISBN 978-966-184-435-2

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА
СТРАХУВАННЯ**

Освітня програма «Фінанси і кредит»

Давиденко Б. В., Тимошенко О. В.

Трансформація податкових надходжень в
умовах реформування місцевого самоврядування 249

Карачковська П. С., Яріш О. В.

Цифровізація як напрям трансформації
фінансового сектору України..... 253

Колісник В. О., Педченко Н. С.

Зарубіжний досвід оподаткування прибутку
підприємств та його адаптація до вітчизняних умов 258

Курмишева А. Є., Гудзь Т. П.

Оцінка стану фінансової рівноваги підприємства..... 263

мічного розвитку або соціальної захищеності працівників. Фіскальна функція податку на прибуток залишається значною, однак актуальними є такі функції вказаного податку як регуляторна й стимуляційна. Тому актуальним на сьогодні залишається є не лише номінальне зменшення податкового навантаження, а й оптимізація системи оподаткування та використання кращих практик світового досвіду.

Список використаних джерел

1. Блонська В. І. Ефективне управління прибутком підприємства – основа розвитку його стратегічного потенціалу / В. І. Блонська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2018. – Вип. 21.17. – С. 160–165.
2. Педченко Н. С. Напрями податкової політики України відповідно до євроінтеграційних процесів [Електронний ресурс] / Н. С. Педченко, Л. А. Лугівська. URL: http://www.rusnauka.com/21_DSN_2012/Economics/3_114838.doc.htm.
3. Педченко Н. С. Порівняльний аналіз податкових систем як засіб їх удосконалення / Н. С. Педченко // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : ДНУ. – 2007. – Вип. 232. – Т. 4. – С. 1062–1068.
4. Податки в Україні та в країнах ЄС: де платять більше? [Електронний ресурс]. URL: <https://cost.ua/714-podatky-v-ukrayini-vs-krayiny-eu-deplatyat-bilshe/>.
5. Податкове навантаження, як критерій ефективності ведення податкової політики [Електронний ресурс]. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/832/1/tax.pdf>.

УДК 336.658.15:33.053

ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ ПІДПРИЄМСТВА

Курмишева А. Є., *магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси і кредит»*
Гудзь Т. П., *д. е. н., професор, професор кафедри фінансів та банківської справи*

Анотація. Визначено фазу та стадію фінансової рівноваги підприємства харчової промисловості, що дозволило поглибити результати аналізу сильних та слабких сторін його діяльності.

Ключові слова: фінансова рівновага, ліквідність, прибуток, грошовий потік, капітал.

Abstract. The phase and stage of the financial equilibrium of the food industry enterprise were determined, which allowed to deepen the results of the analysis of the strengths and weaknesses of its activity.

Keywords: financial balance, liquidity, profit, cash flow, capital.

Постановка проблеми. За сучасних ринкових умов фінансовий менеджмент підприємства орієнтований не на витрати щодо подолання наслідків фінансової кризи, а здійснення інвестиційних витрат задля розвитку бізнесу та запобігання його неплатоспроможності. Саме цього дозволяє досягти управління фінансовою рівновагою підприємства. Підхід управління бізнесом на основі формування його фінансової рівноваги найбільш повно відповідає сучасним викликам, що постали перед вітчизняною економікою в умовах воєнного часу поєднаного з економічною нестабільністю. Ймовірним шляхом формування стійких інституційних передумов розбудови економічно сильної держави з перспективою її конверсії у державу соціальної рівноваги є запровадження на українських підприємствах системи управління фінансовою рівновагою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика дослідження процесу управління фінансовою рівновагою підприємства знайшла своє відображення у працях знаних науковців: І. О. Бланка, Є. Брігхема, П. Друкера, Б. Коласса, К. Косісової, Л. А. Костирко, О. О. Терещенка, Т. Є. Унковської та інших. Методика оцінки фінансової рівноваги знайшла свій розвиток у наукових працях Т. П. Гудзь.

Утім, кожне підприємство характеризується особливостями операційної, а відповідно і фінансово-інвестиційної діяльності, що викликає зацікавленість у розширенні практики застосування існуючої методики оцінки стану фінансової рівноваги для формулювання поглиблених висновків щодо можливостей реалізації стратегії сталого розвитку.

Формулювання мети. Визначити якісний стан фінансової рівноваги ПрАТ «Домінік» для поглиблення висновків щодо його сильних та слабких сторін діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо застосування методики комплексної діагностики фінансової

рівноваги підприємства на прикладі підприємства харчової промисловості ПрАТ «Домінік».

Діагностика фінансової рівноваги підприємства розпочинається з аналізу стану його ліквідності. У ПрАТ «Домінік» впродовж 2017–2021 рр. спостерігається рентабельна робота, бездефіцитний поточний господарський оборот та приріст власного капіталу. Слабким місцем слід визнати незбалансованість вхідних та вихідних грошових потоків, внаслідок чого виникає висока волатильність величини чистого грошового потоку. Загалом фінансова позиція ПрАТ «Домінік» впродовж останніх п'яти років характеризується більшістю ознак фази позитивної фінансової рівноваги, однак його ліквідність є досить вразливою. Перша ступінь збалансованості – рівновага ліквідності ПрАТ «Домінік» – перебуває у біфуркаційному стані попри стабільну тенденцію зростання чистого прибутку, приросту власних оборотних коштів, надлишку поточної фінансової потреби та наявних чистих активів. Чистий грошовий потік є характерним критерієм оцінки ситуації фінансової рівноваги низького рівня. Варто відмітити, що дефіцит чистого грошового потоку має хронічну форму. Це свідчить, що незбалансованість грошових потоків обумовлена внутрішніми чинниками. Отже, рівновага ліквідності є слабкою ланкою у системі фінансового менеджменту ПрАТ «Домінік». Рівновага ліквідності або рівновага першого порядку як перший крок формування фінансової рівноваги підприємства має бути під особливим контролем, оскільки втрата важелів впливу на збалансованість грошових потоків створює загрозу розвитку фінансової кризи.

Більш глибока характеристика стану фінансової рівноваги ПрАТ «Домінік» досягається через оцінку її статичної та динамічної стадій розвитку.

Як уже було визначено умови рівноваги ліквідності у ПрАТ «Домінік» повному мірою не забезпечуються, що триває останні п'ять років. Це робить підприємство більш відкритим для зовнішніх несприятливих впливів. Водночас підприємство досягає третього рівня фінансової рівноваги, який характеризується збалансованістю ліквідності, прибутковості та ризику. Функціонування на межі ліквідності, тобто без дефіциту та надлишку грошових коштів – це риса ефективного фінансового менеджменту. Втім, необхідно посилити засоби фінансової безпеки підприємства через покращення управління рівновагою

ліквідності. Згладжування розривів ліквідності на основі використання банківських кредитів рекомендоване тільки у поточному періоді діяльності підприємства. ПрАТ «Домінік» має негативний ефект фінансового левериджу. Отже, фінансування інвестицій за рахунок залучення позикових коштів шкодить прибутковості власного капіталу даного підприємства.

Варто відмітити, повну відповідність усіх статичних та динамічних показників фінансової рівноваги ПрАТ «Домінік» у 2021 р. Інфляційний чинник сприяв підвищувальній хвилі циклу позитивної фінансової рівноваги підприємства. Інфляційне зростання доходів ПрАТ «Домінік» обігнало приріст витрат майже на 9 %. Втім, інфляційне зростання не є тривалим і виступає передвісником наступного економічного спаду в діяльності підприємства. Фактично виробник став заручником коливань купівельної спроможності української гривні, яка формує платоспроможний попит населення.

Оцінка фінансової рівноваги дозволяє виділити особливі сильні та слабкі сторони діяльності ПрАТ «Домінік». Яскраво вираженою рисою фінансового стану підприємства є нестабільність динамічної позитивної фінансової рівноваги. Вона обумовлена постійними біфуркаціями у циклі розвитку рівноваги ліквідності. Досягнення стабільної рівноваги ліквідності було забезпечено тільки у 2021 р. Саме тоді спостерігалось виконання умов на усіх трьох етапах формування фінансової рівноваги ПрАТ «Домінік». Зміна ринкової кон'юнктури найбільш істотно впливає на рівновагу ліквідності даного підприємства. Збалансування грошових потоків у часі та за обсягами у ПрАТ «Домінік» здійснюється з використанням позикових коштів, залучених від банків. Як уже зазначалося, оцінка ефективності використання позикового капіталу показала зниження прибутковості власного капіталу. Звідси можемо зробити висновок про те, що позикові кошти – неефективний інструмент збалансування ліквідності. Навпаки, розширення банківського кредитування може стати фактором посилення дисбалансів фінансової рівноваги підприємства. На цій підставі, ПрАТ «Домінік» доцільно уникати залучення позикових фінансових ресурсів. Водночас, політику управління фінансовою рівновагою варто будувати на засадах забезпечення самофінансування та раціонального розподілу прибутку.

Реінвестиції прибутку для поповнення основного капіталу сягнуло крайньої межі раціонального використання власних внутрішніх фінансових ресурсів. Це підтверджується розрахунками впливу факторів на обсяг формування власних оборотних коштів – він зменшився у 2021 р. порівняно із 2017 р. на 10,6 % внаслідок перевищення темпу росту довгострокових активів над інтенсивністю зростання власного капіталу. Збереження анти-ефективного співвідношення виявлених тенденцій здатне призвести до невиконання «золотого правила фінансування». Переконливим фактом цього аналітичного припущення є скорочення оборотного капіталу ПрАТ «Домінік» на 9 % у 2021 р. на тлі розмаху варіації вартісного обсягу операційного прибутку, а також майже непомітного зменшення зобов'язань (лише на 0,3 %) при збільшенні основного капіталу на 62 %.

Розбалансованість у сфері ліквідності та нераціональне використання прибутку на підприємстві призвели до нераціонального співвідношення інтенсивності зміни ключових структурних показників балансу, а саме до екстенсивного розширення нефінансових активів. З огляду на високий коефіцієнт оновлення основних засобів у ПрАТ «Домінік», слід визнати тимчасовими деструктивні зміни у балансі фінансових ресурсів підприємства, адже розширення виробничої бази формує потужності для зростання у стратегічній перспективі за умови адекватного розширення ринкової ніші. Тому, у разі підвищення фондовіддачі у короткостроковому періоді, буде повним виправданням прийнятих рішень щодо пріоритетного збільшення необоротних активів на шкоду стабільності фінансової рівноваги. Отже, завданням політики управління фінансовою рівновагою у ПрАТ «Домінік» є забезпечення стабільного дотримання «золотого правила підприємництва», тобто досягнення збалансованості у темпах росту прибутків, обсягів діяльності та виробничих потужностей.

Втім передбачається досить низький приріст чистого доходу від продажу готової продукції підприємства (до 1 %). Це свідчить про те, що підприємству потрібно посилити дієвість маркетингових заходів. Звичайно, ПрАТ «Домінік» може спиратися на запас фінансової міцності. Втім, його рівень – 25 % у 2021 р. – дозволяє нівелювати вплив тільки інфляційного чинника, а не просідання платоспроможного попиту внаслідок дії несприятливих факторів ринкової кон'юнктури.

Сильною стороною ПрАТ «Домінік» варто визнати стабільну платоспроможність. Вона забезпечена на основі збалансування у статичності та в динаміці дебіторської і кредиторської заборгованості високої якості, тобто без проблемних боргів. На цій базі досягається рівень фінансової стійкості, який відповідає умовам «золотої пропорції». Характерною рисою якості фінансової рівноваги підприємства є відносна стійкість до негативного впливу таких зовнішніх факторів, як інфляція, зростання процентної ставки та девальвації національної валюти.

Висновки. Отже, більшість статичних показників фінансової рівноваги ПрАТ «Домінік» перебувають в межах норми, незважаючи на її нестабільність в динаміці. В першу чергу, мова йде про неухильне дотримання «золотого правила фінансування», позитивний ефект операційного левериджу та достатній рівень самофінансування на основі постійних реінвестицій прибутку у розвиток виробничої бази. Впродовж останніх п'яти років підприємство перебувало у зоні чистого інвестування та рентабельності, що забезпечувалося достатніми запасами ліквідності та фінансової міцності. Створений контрциклічний буфер надійно захищає ПрАТ «Домінік» від негативного впливу зовнішнього ринкового середовища та запобігає виснаженню його фінансового потенціалу. Це говорить про вибір та дотримання вектору сталого розвитку діяльності підприємства, що виявляється у стабільному зростанні вартості його бізнесу.

Водночас, не варто недооцінювати ризики існуючої нестабільності динамічної фінансової рівноваги ПрАТ «Домінік». У зв'язку з цим підприємству рекомендується комбінування заходів виробничої та фінансової реструктуризації щодо забезпечення збалансованості грошових потоків та збереження стабільної ефективності використання капіталу.

Список використаних джерел

1. Гудзь Т. П. Діагностика статичної та динамічної фінансової рівноваги підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень. 2017. № 1 (62). С. 180–186.
2. Гудзь Т. П. Діагностика як функція управління фінансовою рівновагою підприємства. Науковий вісник ОНЕУ. 2018. № 9 (261). С. 13–30.
3. Гудзь Т. П. Матричний аналіз фінансової рівноваги підприємства. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2016. № 4 (76). С. 149–157.